

Věstník MZd ČR, částka 5/2020

Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru
VŠEOBECNÁ SESTRA - OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V CHIRURGICKÝCH OBORECH

KVĚTEN 2020

1 Cíl specializačního vzdělávání

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

- 2.1 Vstupní podmínky
- 2.2 Průběh specializačního vzdělávání

3 Učební plán

- 3.1 Učební osnova základního modulu
- 3.2 Učební osnovy odborných modulů - povinné
 - 3.2.1 Učební osnova odborného modulu 1
 - 3.2.2 Učební osnova odborného modulu 2
 - 3.2.3 Učební osnova odborného modulu 3

4 Hodnocení účastníka v průběhu specializačního vzdělávání

5 Profil absolventa

- 5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

- 6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

7 Tabulka modulů

8 Seznam doporučených zdrojů

1 Cíl specializačního vzdělávání

Cílem specializačního vzdělávání v oboru Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech je získání specializované způsobilosti s označením odbornosti Sestra pro péči v chirurgických oborech, osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností, návyků týmové spolupráce i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené platnými právními předpisy.

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

2.1 Vstupní podmínky

Podmínkou pro zařazení do specializačního vzdělávání v oboru Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech je s odkazem na ustanovení §58 odst. 1 zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 96/2004 Sb.) získání odborné způsobilosti k výkonu povolání všeobecné sestry.

2.2 Průběh specializačního vzdělávání

Vzdělávací program uskutečňuje akreditované zařízení. Akreditovaným zařízením je poskytovatel zdravotních služeb, jiná právnická osoba nebo fyzická osoba, kterým ministerstvo udělilo akreditaci v souladu s §45 odst. 1, písmeno a), zákona č. 96/2004 Sb. Udělením akreditace se získává oprávnění k uskutečňování vzdělávacího programu nebo jeho části.

Vzdělávací program obsahuje celkem 624 hodin teoretického vzdělávání a praktické výuky. Praktická výuka tvoří alespoň 50 % celkového počtu hodin, včetně odborné praxe na pracovištích akreditovaného, ale i neakreditovaného zařízení v rozsahu stanoveném tímto vzdělávacím programem.

Vyučovací hodina teoretické výuky trvá 45 minut, vyučovací hodina odborné praxe trvá 60 minut. Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit ve více akreditovaných zařízeních, pokud je nezajistí v celém rozsahu akreditované zařízení, kde účastník vzdělávání zahájil.

Vzdělávací program se skládá z modulů. Modulem se rozumí ucelená část vzdělávacího programu vymezená počtem hodin, který je stanoven vzdělávacím programem. Každý modul je zakončen hodnocením úrovně dosažených výsledků vzdělávání.

Optimální doba specializačního vzdělávání je 18 - 24 měsíců, kterou lze prodloužit nebo zkrátit při zachování kvality vzdělávání a počtu hodin vzdělávacího programu. Část specializačního vzdělávání lze absolvovat distanční formou studia, např. metodou e-learningu.

Průběh specializačního vzdělávání je evidován v tzv. Logbooku (deníku, studijním průkazu), do něhož provádí školitel akreditovaného zařízení záznamy o průběhu specializačního vzdělávání, omluvené absenci, průběhu odborné praxe a splnění předepsaných výkonů na neakreditovaném pracovišti nebo na pracovišti akreditovaného zařízení.

Seznam a počet výkonů uvedených v kapitole 3.1. Učební osnovy odborných modulů, je stanoven jako minimální, avšak tak, aby účastník specializačního vzdělávání zvládl danou problematiku nejen po teoretické, ale i po stránce praktické.

Podmínkou pro přihlášení k atestační zkoušce je:

- a) získání počtu kreditů stanoveného tímto vzdělávacím programem,
- b) absolvování modulů, které jsou v tomto vzdělávacím programu označeny jako povinné, a
- c) prokázání výkonu povolání při poskytování zdravotních služeb pacientům s chirurgickým onemocněním v délce minimálně 1 roku z období posledních 6 let v rozsahu minimálně poloviny stanovené týdenní pracovní doby nebo minimálně 2 let z období posledních 6 let v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby, a to pod odborným dohledem podle §56 odst. 6 ve spojení s §4 odst. 4 zákona č. 96/2004 Sb.

Specializovaná způsobilost všeobecné sestry v oboru Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech se získává úspěšným ukončením specializačního vzdělávání atestační zkouškou, viz §55 odst. 1 zákona č. 96/2004 Sb. Obsah, průběh a hodnocení atestační zkoušky probíhá dle platných právních předpisů vyhlášky č. 189/2009 Sb., vyhláška o atestační zkoušce, zkoušek k vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, závěrečné zkoušce akreditovaných kvalifikačních kurzů a aprobační zkoušce a o postupu při ověření znalosti českého jazyka (vyhláška o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních).

3 Učební plán

Specializační vzdělávání v oboru					
Všeobecná sestra - Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech					
Kód	Typ	Název	Rozsah		
			Teorie (počet hodin)	Praxe (počet hodin)	
				NZ	AZ
ZM	P	Role specialisty/ky v poskytování zdravotních služeb	40		
OM 1	P	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty před a po chirurgickém zákroku	40		
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)		40	
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)			40
OM 2	P	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty v chirurgických oborech	144		
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)		160	
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)			40
OM 3	P	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s onemocněním a s ostatními traumaty pohybového aparátu	40		
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)		80	
			264	280	80
Celkem			624 hodin		

Vysvětlivky: ZM - základní modul, OM - odborný modul, NZ - neakreditované zařízení, AZ - akreditované zařízení, P - povinný

3.1 Učební osnova základního modulu

Základní modul - ZM	Role specialisty/ky v poskytování zdravotních služeb
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů

Cíl	Vybavit účastníky studia znalostmi a dovednostmi z vybrané problematiky veřejného zdraví, řízení lidských zdrojů, ekonomiky a financování poskytovatelů zdravotních služeb, právní problematiky, krizového managementu, řízení kvality a bezpečí, výzkumu, psychologických aspektů, prevence dopadů negativních faktorů fyzické a psychické zátěže a role školitele/ky.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Právní problematika ve zdravotnictví	Poskytování zdravotních služeb, druhy a formy zdravotní péče. Zvláštní ambulantní péče. Vedení zdravotnické dokumentace, ochrana osobních údajů, problematika informovaného souhlasu, používání zdravotnických prostředků, zacházení s léčivými. Odpovědnost za škodu při poskytování zdravotních služeb. Vybrané právní předpisy z oblasti občanského, trestního a pracovního práva ve vztahu k poskytování zdravotní péče a související právní předpisy.	3
Vybraná problematika ochrany veřejného zdraví	Podpora zdraví a zdravotní politika. Strategie zdraví 2030. Vymezení problematiky veřejného zdraví, determinanty zdraví a jejich aktuální situace v ČR, aktuální zdravotní politika v evropském kontextu. Hygienické požadavky na provoz zdravotnických a sociálních zařízení, ochrana proti šíření infekčních onemocnění, ochrana zdraví při práci.	3
Radiační ochrana	Ionizující záření, jeho základní druhy a vlastnosti, nepříznivé účinky ionizujícího záření, radiační zátěž obyvatel. Způsoby ochrany před ionizujícím a neionizujícím zářením, zásady pro pobyt v prostorách se zdroji ionizujícího záření. Právní předpisy v oblasti radiační ochrany, odpovědnost při využívání zdrojů ionizujícího záření. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci.	1
Problematika závislosti	Přehled návykových látek a jejich vlastností. Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, zdravotní a sociální důsledky, vhodné přístupy a možnosti léčby ve vlastním sociálním prostředí. Právní aspekty související se zneužíváním návykových látek. Služby sociální prevence a programy sociálního poradenství poskytované osobám ohroženým závislostí nebo závislým na návykových látkách, možnosti edukace. Aktuální trendy.	2
Lidské zdroje	Lidské zdroje, způsobilost k výkonu práce ve zdravotnictví, řízení lidských zdrojů, celoživotní vzdělávání, profesní etika.	2

Ekonomika a financování poskytovatelů zdravotních služeb	Ekonomika poskytovatele zdravotních služeb - obecná teorie systémů, ekonomika zdravotnictví, funkce státu. Zdravotní pojišťovny, funkce pojišťoven a úhradové mechanismy. Ekonomika poskytovatele zdravotních služeb, náklady, výnosy a hospodářský výsledek poskytovatele zdravotních služeb, kalkulace a rozpočty ve zdravotnictví, účetnictví a daňová evidence, mzdy a odměňování. Financování zdravotnictví. Maximální úhrady při stanovené minimální kvalitě (DRG) a jiné systémy úhrad.	2
Krizový management ve zdravotnictví	Mimořádné události a katastrofy. Krizová připravenost. Hromadný výskyt zasažených. Evakuace zařízení lůžkové péče. Ochrana obyvatelstva.	3
Řízení kvality a bezpečí ve zdravotnictví	Systém řízení dokumentace, implementace platných právních předpisů a standardů kvality. Metody měření a hodnocení kvality - indikátory, audity. Příprava standardů specializovaných postupů. Využití dat o kvalitě. Certifikace, akreditace. Vyhodnocení rizik pochybení a návrh preventivních a nápravných opatření. Nežádoucí události ve zdravotnictví. Národní systém hlášení nežádoucích událostí (NSHU). Resortní bezpečnostní cíle. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (General Data Protection Regulation - GDPR).	5
Psychologické aspekty práce specialisty/ky, komunikační dovednosti specialisty/ky	Psychosociální dovednosti specialisty/ky. Komunikace v týmu. Podpůrné techniky v komunikaci s problémovým pacientem, s agresivním pacientem, komunikace se zdravotně znevýhodněnými pacienty (mentální nebo psychické postižení, autismus, handicap fyzický či smyslový, dlouhodobě nezaměstnaní, bezdomovci, apod.), komunikace s pozůstalými, komunikace s pacienty z jiných etnických skupin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti. Problematika týraných a zneužívaných osob (dětí, žen, mužů, seniorů). Domácí násilí. Etický přístup k pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění. Identifikace faktorů ovlivňujících kvalitu života pacientů.	8

<p>Prevence negativních dopadů psychické a fyzické zátěže související s výkonem zdravotnického povolání</p>	<p>Efektivní zvládnání nadměrné psychické zátěže a prevence syndromu vyhoření. Prevence rizik nadměrné fyzické zátěže. Podpůrné techniky ke zvládnání pracovní zátěže, interpersonální agrese, budování vztahů v zátěžových situacích, psychosociální hygiena zdravotnického pracovníka. Role peer podpory*. Zvyšování kvality komunikačních dovedností, prevence závislostí, vliv stresu na naše tělo, péče o duševní zdraví v povolání s vysokou úrovní stresu, upevnění profesionálních kompetencí, podpora ve složitých pracovních situacích, reflexe vlastní práce, poznání vlastního stylu práce a možných slabých míst, supervize.</p>	4
<p>Metodologie výzkumu ve zdravotnictví</p>	<p>Charakteristika, specifika a význam výzkumu. Techniky výzkumu, výzkumný proces a jeho fáze, etapy výzkumné práce. Volba a způsob vyhledávání vhodných témat. Etika výzkumu. Prezentace výsledků, aplikace poznatků do praxe.</p>	3
<p>Role školitele/ky ve vzdělávání dospělých</p>	<p>Zásady vzdělávání dospělých, zvláštnosti ve vzdělávání dospělých, cíle, formy a metody výuky, role školitele/ky v celoživotním vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků.</p>	3
<p>Ukončení teoretické výuky</p>	<p>Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba</p>	1

<p>Výsledky vzdělávání</p>	<p>Absolvent po absolvování základního modulu bude mít tyto teoretické vědomosti a bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hygienické požadavky na provoz zdravotnických a sociálních zařízení, ochranu proti šíření infekčních onemocnění, ochranu zdraví při práci, • rizika ionizujícího záření, jeho účinky na živý organismus, • systém radiační ochrany, zásady pro uplatňování požadavků radiační ochrany a praktické metody ochrany, • zdravotní a právní aspekty související se zneužíváním návykových látek, • základní zákonné a prováděcí předpisy ve zdravotnictví, • nutnost vlastního odborného růstu a rozvoje, • význam a diference úhradových mechanismů, • postupy krizového managementu, • význam neustálé potřeby zvyšování kvality práce a spolupráce, • nežádoucí události ve zdravotnictví, národní systém hlášení nežádoucích událostí (NSHU), resortní bezpečnostní cíle, • zásady prevence pochybení ve zdravotnické praxi, • zásady komunikace s osobami týranými, zneužívanými, • multikulturní odlišnosti v ošetřování pacientů, • faktory ovlivňující kvalitu života pacientů, • zásady etického přístupu k pacientům a jejich blízkým, • podpůrné techniky ke zvládnutí fyzické i psychické zátěže v povolání, • zásady ve vzdělávání dospělých, význam, zvláštnosti, cíle a role školitele/ky. <p>Absolvent po absolvování základního modulu bude mít tyto praktické vědomosti a dovednosti a bude připraven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podílet se na podporování a udržování zdraví, prevenci, rehabilitaci, s ohledem na životní prostředí při poskytování zdravotních služeb, • uplatňovat zásady požadavků radiační ochrany a praktické metody ochrany, • uplatňovat zdravotní a právní aspekty související se zneužíváním návykových látek, • dodržovat základní zákonné a prováděcí předpisy ve zdravotnictví a uvědomovat si právní odpovědnost při poskytování zdravotních služeb, • rozpoznat své postoje, využívat vhodné přístupy a způsoby komunikace při personální práci, při efektivním hospodaření a při zjišťování potřeb a přání pacientů a jejich rodin, • koordinovat práci členů týmu, • posoudit neetické chování spolupracovníků, • uplatňovat postupy krizového managementu a podílet se na přechodu činnosti zdravotnického zařízení ze standardních podmínek do činností za podmínek nestandardních, • identifikovat existující rizika, vyhodnotit závažnost identifikovaných rizik, koordinovat činnost specifických týmů při řešení rizik, kontrolovat efektivnost nápravných opatření a řešit včas ty, které nedosahují očekávaných výsledků a odstraňovat potenciální rizika dříve, než způsobí škody, • dodržovat zásady prevence pochybení ve zdravotnické praxi.
<p>Způsob ukončení modulu</p>	<p>Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání - test nebo ústní zkouška nebo kolokvium nebo písemná práce.</p>

* Nabízení a přijímání pomoci založené na sdíleném porozumění, respektu a vzájemném posílení mezi lidmi v podobných situacích (Meadová a kol., 2001). Peer = kolega, vrstevník, rovnocenný člověk.

3.2 Učební osnovy odborných modulů - povinné

3.2.1 Učební osnova odborného modulu 1

Odborný modul - OM 1	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty před a po chirurgickém zákroku	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů 40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., který nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště 40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., který musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště	
Cíl	Připravit všeobecnou sestru pro specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty před a po chirurgické léčbě se zaměřením na prevenci vzniku pooperačních komplikací.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Specializovaná předoperační příprava	Specializovaná předoperační příprava u operačních zákroků (např. u pacienta s kardiovaskulárním onemocněním, diabetem mellitem, plicním onemocněním, imunosupresí, geneticky podmíněným hematologickým onemocněním) a urgentních operačních zákroků (např. náhlá příhoda břišní, polytraumata).	5
Prevence pooperačních komplikací	Charakteristika pooperačních komplikací (komplikace v operační ráně, komplikace respirační, oběhové, v oblasti trávicího ústrojí, cévní, urologické, komplikace v oblasti centrálního nervového systému (CNS) a periferních nervů, bolest, abnormality tělesné teploty, infekce spojené se zdravotní péčí - potenciálně nebezpečné bakteriální kmeny /PTBK/). Sledování pooperačního stavu pacienta, sledování bolesti, kontinuální epidurální anestezie (EPI linky), psychologických změn.	5
Fyzikální vyšetření sestrou	Fyzikální vyšetření - pohled, pohmat, poklep, poslech. Vyšetření celkového stavu. Zápis fyzikálního vyšetření a vyšetření celkového stavu pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí, plán bariérové ošetrovatelské péče. Praktické návčiky fyzikálního vyšetření a odběru anamnézy.	2

<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o nehojící se rány, defekty a dekubity</p>	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče u pacientů s porušením kožní a tkáňové integrity, klasifikace chirurgické, nehojící se a chronické rány (pomocí hodnotících škál). Fáze hojení. Klasifikace ran. Faktory ovlivňující hojení, podpora hojení. Rány hojící se per primam, extrakce stehů. Nehojící se rány - klasifikace. Proces péče o nehojící se rány. Charakteristické znaky nehojících se ran. Evaluace rány. Léčivé přípravky a zdravotnické prostředky pro prevenci a léčbu nehojících se ran. Rozdělení léčivých přípravků a zdravotnických prostředků pro fázové hojení s ohledem na spodinu rány, indikace, kontraindikace. Dietoterapie, význam výživy a hydratace při léčbě nehojící se rány. Doporučené postupy pro péči o nehojící se rány, EPUAP (European Pressure Ulcer Advisory Panel), NPUAP (National Pressure Ulcer Advisory Panel), EWMA (European Wound Management Association), WUWHS (World Union for Wound Healing), zacházení s léčivými přípravky a zdravotnickými prostředky v rámci léčby i prevence. Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, edukace, prevence, dokumentace poskytnuté péče (popis, zhodnocení, fotodokumentace). Využívání objektivních škál pro hodnocení rány a celkového stavu pacienta. Indikace a možnosti preskripce zdravotnických prostředků pro fázové hojení ran. Sdílení příkladů správné praxe. Aktuální trendy.</p>	8
<p>Prevence šokových stavů</p>	<p>Šokové stavy. Šok hypovolemický, distribuční, obstrukční, kardiogenní. Příčiny vzniku, klinický obraz jednotlivých fází, možnosti léčby, komplikace. Specializovaná ošetrovatelská péče. Preventivní opatření proti vzniku šokových stavů.</p>	4
<p>Prevence selhání základních životních funkcí</p>	<p>Sledování a hodnocení základních životních funkcí a poruch vnitřního prostředí. Nutriční screening. Farmakoterapie - léčivé přípravky používané při selhání základních životních funkcí. Hemoterapie. Pooperační odezva organismu.</p>	4
<p>Vysoce specializovaná ošetrovatelská péče o pacienta při selhání základních životních funkcí</p>	<p>Základní neodkladná resuscitace, využití automatizovaného externího defibrilátoru (AED). Aktivace integrovaného záchranného systému. Rozšířená neodkladná resuscitace s využitím dostupných pomůcek a vybavení. Základní postupy při život ohrožujících stavech Praktické nácviky neodkladné resuscitace na modelech.</p>	4
<p>Rehabilitační ošetrování</p>	<p>Rehabilitační ošetrování u pacientů před a po operačních výkonech. Předoperační příprava v pohybové aktivitě po operačním zákroku (aktivní a pasivní rehabilitace). Využití rehabilitačních technik v prevenci vzniku pooperačních komplikací. Prevence imobilizačního syndromu.</p>	2

Edukační programy v chirurgických oborech	Edukační proces. Zásady, fáze, formy, prostředky. Specifika edukace u různých věkových skupin pacientů - edukace dětí, dospělých, seniorů. Evaluace edukačního procesu, zápis do zdravotnické dokumentace. Možnosti individuálního přístupu ve vzdělávání pacientů a osob blízkých (pečujících, rodinných příslušníků) v prevenci vzniku onemocnění, v prevenci komplikací s přihlédnutím k široké variabilitě problematiky chirurgických oborů. Praktické nácviky tvorby edukačních jednotek a edukačních plánů.	4
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	2
ODBORNÁ PRAXE V NEAKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ		
Odborný modul OM 1	40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	40 hodin v rozsahu 5 dnů	
Seznam výkonů		Minimální počet výkonů
Předoperační příprava u pacienta před urgentním operačním výkonem		5
Předoperační příprava u pacienta s plánovaným výkonem		5
Sledování chirurgického pacienta ohroženého pooperační komplikací		5
Příprava a asistence při převazech ran s využitím vhodných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků k hojení ran, vč. edukace a vedení záznamu pacienta		10
Sledování akutní bolesti s využitím analogových škál, vč. vedení záznamu		6
Orientační vyhodnocení EKG záznamu		2
Nutriční screening s ohledem na charakter operačního zákroku		2
Sledování bilance tekutin, hodnocení rizika vzniku malnutrice, hodnocení rizika vzniku dekubitů, hodnocení rizika pádu vč. vedení záznamu		5
Ošetrovatelská péče o pacienta se speciálními invazivními vstupy a drenážemi		5
Ošetrovatelská péče o pacienta ohroženého šokovým stavem		5
Ošetrovatelská péče o pacienta s parenterální výživou		5
Sledování vnitřního prostředí		5
Rehabilitační péče před a po chirurgickém zákroku		5
Edukace pacienta a rodinných příslušníků před a po chirurgickém zákroku k předcházení vzniku pooperačních komplikací		5
ODBORNÁ PRAXE V AKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ		
Odborný modul OM 1	40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	40 hodin v rozsahu 5 dnů	

Seznam výkonů	Minimální počet výkonů
Předoperační příprava u pacienta při urgentním operačním zákroku	5
Předoperační příprava u pacienta při plánovaném operačním výkonu	5
Sledování chirurgického pacienta ohroženého pooperační komplikací	5
Příprava a asistence při převazech ran s využitím vhodných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků k hojení ran, vč. edukace a vedení záznamu pacienta	10
Sledování akutní bolesti s využitím analogových škál, vč. vedení záznamu	6
Nutriční screening s ohledem na charakter operačního zákroku	2
Sledování bilance tekutin, vč. vedení záznamu	5
Ošetrovatelská péče o pacienta se speciálními invazivními vstupy a drenážemi	5
Ošetrovatelská péče o pacienta ohroženého šokovým stavem	5
Sledování vnitřního prostředí	5
Rehabilitační péče po chirurgickém zákroku	5
Edukace pacienta před a po chirurgickém zákroku k předcházení vzniku pooperačních komplikací	5

<p>Výsledky vzdělávání</p>	<p>Absolvent bude mít při poskytování ošetrovatelské péče o pacienta před a po chirurgickém zákroku, tyto teoretické vědomosti a bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postup fyzikálního vyšetření sestrou a vyšetření celkového stavu pacienta před a po chirurgickém zákroku s použitím hodnotících a měřících technik, • správný postup při kardiopulmonální resuscitaci, • specifické individuální potřeby pacientů po chirurgickém zákroku a pacientů vyžadujících speciální ošetrovatelskou péči, • změny v metabolismu včetně vnitřního prostředí u pacientů po chirurgickém zákroku, • metody a prostředky k zajišťování nutričních potřeb pacientů po chirurgickém zákroku, • vysoce specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty při selhání základních životních funkcí, • možnosti individuálního přístupu ve vzdělávání pacientů a vhodné postupy při edukaci pacientů, <p>Absolvent bude připraven při poskytování ošetrovatelské péče o pacienta před a po chirurgickém zákroku na tyto praktické činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • provést fyzikální vyšetření, zhodnotit zdravotní stav pacienta a odebrat anamnézu, s využitím screeningových metod vyšetření, sestavit plán ošetrovatelské péče respektující zvláštnosti přístupu k pacientům před a po chirurgickém zákroku, • poskytovat ošetrovatelskou péči u pacientů s náhlou příhodou a krizových situací s použitím managementu komplikací a přístrojové techniky, • provést neodkladnou resuscitaci včetně použití automatizovaného externího defibrilátoru a aktivace integrovaného záchranného systému, • provádět rehabilitační ošetřování, pasivní a asistované pohyby, dechová a kondičních cvičení na lůžku s využitím pohybových rezerv pacienta, • připravovat edukační materiály, motivovat pacienty ke změně životního stylu a životosprávy s využitím metodiky krátkých intervencí, • edukovat pacienty a osoby blízké (rodinné příslušníky, pečující) v postupech ošetrovatelské péče, v prevenci komplikací s ohledem na aktuální zdravotní stav apod., • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s nehojící se ránou, defektem, dekubitem, • identifikovat pacienty s rizikem vzniku nehojících se ran, defektů, dekubitů a používat profylaktická krytí s ohledem na predilekční místo, velikost a lokalizaci hrozícího defektu, • doporučovat a používat terapeutická krytí a obvazový materiál k ošetření nehojících se ran, s ohledem na stav spodiny rány, přítomnost infekce, velikost a lokalizaci rány a s ohledem na fázi hojení.
<p>Způsob ukončení modulu</p>	<p>Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání - test nebo ústní zkouška nebo kolokvium nebo písemná práce. Dále splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 1.</p>

3.2.2 Učební osnova odborného modulu 2

Odborný modul - OM 2	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty v chirurgických oborech	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	144 hodin teoretické výuky v rozsahu 18 dnů 160 hodin odborné praxe v rozsahu 20 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště 40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště	
Cíl OM 2	Připravit všeobecnou sestru pro specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty v chirurgických oborech.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče u vybraných chirurgických onemocnění hrudníku	Úvod do problematiky modulu. Chirurgická onemocnění hrudní stěny a prsu - vrozené vady hrudní stěny, benigní onemocnění prsu, zhoubné nádory prsu. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence.	8
	Chirurgická onemocnění plic a pleury - plicní absces a sněť, empyém, zhoubné nádory plic, plicní metastázy. Poranění hrudníku - zlomeniny žeber, pneumotorax, zlomeniny sterny, poranění plic. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence.	3
	Chirurgická onemocnění jícnu - achalázie jícnu, striktura jícnu, hiátové kýly, refluxní choroba jícnu, nádory jícnu. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence. Chirurgická onemocnění břišní stěny - kýly. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence.	3

Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče u vybraných chirurgických onemocnění břicha	<p>Chirurgická onemocnění žaludku, duodena, tenkého střeva - poranění žaludku zavřená a otevřená, duodenální vřed, žaludeční vřed, komplikace peptického vředu, benigní a maligní nádory žaludku, jiná onemocnění duodena, poranění tenkého střeva, morbus Crohn, benigní a maligní nádory tenkého střeva. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence.</p>	4
	<p>Stomie. Druhy stomií. Nejčastější komplikace. Posouzení potřeb pacienta se stomií na trávicím a močovém ústrojí, plán ošetrovatelské péče, edukace v režimových opatřeních a možnosti realizace. Komplikace stomií, péče o peristomální kůži. Pomůcky pro stomiky, stomické systémy. Životní styl stomiků. Výživa a pitný režim. Fyzická aktivita pacientů se stomií. Psychosociální problémy stomiků, kluby stomiků. Aktuální trendy. Praktické nácviky ošetřování stomie na modelu, postup ošetření peristomální kůže, manipulace se stomickými pomůckami.</p>	8
	<p>Chirurgie tlustého střeva a konečníku - otevřená a zavřená poranění tlustého střeva, ulcerózní kolitida, Crohnova choroba tračníku, divertikulární choroba tlustého střeva, familiární adenomatózní polypoza, nádory tlustého střeva. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence. Poranění anorekta, hemeroidy, abscesy anu a rekta, píštěle anu a rekta, prolaps rekta, inkontinence anu, nádory rekta. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence.</p>	5
	<p>Chirurgická onemocnění jater, žlučových cest, pankreatu a sleziny - abscesy jater, benigní a maligní nádory jater, trauma jater, syndrom portální hypertenze. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence. Cholecystolitiáza, cholecystitida, maligní nádory žlučníku, choledocholitiáza, nádory žlučových cest. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence. Akutní a chronický zánět pankreatu, cysty pankreatu, zhoubné nádory slinivky. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence. Poranění sleziny. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence.</p>	8
	<p>Náhlé příhody břšní - zánětlivé náhlé příhody břšní, ileózní náhlé příhody břšní, traumatické náhlé příhody břšní. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence. Krvácení do trávicího ústrojí. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, management bolesti, komplikace, prevence.</p>	4
	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace. Péče o drény. Management bolesti.</p>	3

Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče v kardiouchirurgii a cévní chirurgii	Chirurgická onemocnění srdce a cév - vrozené srdeční vady, získané srdeční vady, ischemická choroba srdeční, aneuryzma vzestupné aorty a aortálního oblouku, výpotek v perikardu. Poranění srdce a velkých cév - zavřená poranění srdce, otevřená poranění srdce, ruptura hrudní aorty. Princip mimotělního oběhu. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.	6
	Periferní cévní chirurgie - tepenné embolie, trombózy, obliterující onemocnění končetinových tepen, obliterující onemocnění viscerálních tepen, diabetická mikroangiopatie, diabetická noha, aneuryzma, poranění tepen. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence. Chirurgická onemocnění žil - trombóza povrchových žil, trombóza hlubokých žil, varixy dolních končetin. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.	4
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2
Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty v urologii	Vrozené poruchy velikosti, tvaru a uložení ledvin, močových varlat, uretry. Ledvinové a močové kameny, benigní hyperplazie prostaty. Urologické záněty - pyelonefritida, zánět močového měchýře, zánět varlat, nadvarlat a prostaty. Poranění ledvin, močového měchýře a močových cest - kontuze ledviny, ruptura, ruptura močového měchýře, ruptura uretry, fraktura penisu. Zhoubné nádory ledvin a močových cest - Wilmsův nádor, Grawitzův nádor, karcinom prostaty. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.	4
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2

Katetrizace močového měchýře u mužů	<p>Fyziologie a patofyziologie urogenitálního systému muže. Vyšetřovací metody a diagnostika patologických stavů urogenitálního systému muže. Indikace ke katetrizaci močového měchýře muže a stavy vyžadující intermitentní katetrizaci. Kontraindikace katetrizace močového měchýře u mužů. Komplikace při a po intermitentní katetrizaci a zavedení permanentního močového katetru včetně jejich řešení. Pomůcky ke katetrizaci muže, postup. Protiepidemiologický režim, edukace, prevence, dokumentace poskytnuté péče. Specifika ošetrovatelské péče o pacienta s epicystostomií, postup výměny epicystostomie. Psychologický přístup k mužskému pacientovi s permanentním močovým katétre. Sexuální problematika u mužů po intermitentní katetrizaci močového měchýře a s permanentním močovým katétre. Specializovaná ošetrovatelská péče o mužského pacienta se zavedeným močovým katétre. Praktické nácviky katetrizace močového měchýře muže na modelu, postup, manipulace s pomůckami.</p>	20
Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče v gynekologii a porodnictví	<p>Abdominální operace (na děložních přívěscích, na děložním těle, operace děložních sestupů a deviací, operace prolapsů pochvy po hysterektomii, urogynekologické operace, onkogynekologické operace). Vaginální operace. Endoskopické operace. Porodnické operace. Menší diagnosticko - terapeutické výkony a zákroky. Akutní stavy v porodnictví (krvácivé stavy, poruchy inzerce placenty, poruchy odlučování placenty, embolie). Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.</p>	3
	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.</p>	1
Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče v neurochirurgii	<p>Zánět lebečních kostí, hnisavé ložisko v mozku, hnisání v subdurálním prostoru, zánět mozkových plen, zánět obratlů. Nádory lebky, nádory mozkových plen, nádory mozku, nádory hypofýzy, nádory hlavových nervů, nádory páteře a míchy. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, prevence. Mozkové krvácení, poruchy prokrvení mozku, krvácení z aneuryzmatu, stenózy arteria carotis. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, prevence. Chirurgické řešení epilepsie, Parkinsonovy nemoci, hydrocefalu.</p>	4
	<p>Hemie disku, útlak periferních nervů a míchy, výrůstky páteře. Neuralgie trigeminu, syndrom karpálního tunelu, syndrom kubitální úžiny. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.</p>	2
	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.</p>	2

Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče u vybraných onemocnění hlavy a mozku	Kraniocerebrální poranění. Poranění měkkých částí hlavy - skalpu. Poranění lebky - zlomeniny lebečních kostí, penetrující poranění hlavy, zavřená poranění hlavy, komoce mozková, kontuze mozku, hodnocení hloubky bezvědomí. Komprese mozku, nitrolebeční krvácení. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.	4
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2
Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče v oboru ORL	Onemocnění ušní - úrazy, záněty, nádory. Onemocnění dýchacích cest - úrazy, záněty, nádory. Onemocnění polykacích cest - úrazy, záněty, nádory. Akutní stavy v ORL. Tracheotomie. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.	5
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2
Chirurgická léčba a speciální ošetrovatelská péče o pacienty s onemocněním oka	Mechanické poškození oka a jeho okolí, poškození oka zářením, popálením, poleptáním, nitrooční cizí těleso. Katarakta, glaukom, degenerace sítnice, věkem podmíněné degenerativní onemocnění oka. Onkologická onemocnění oka. Náhlá ztráta zraku. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.	5
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2
Chirurgická léčba a specializovaná ošetrovatelská péče v stomatochirurgii	Chirurgická onemocnění v oblasti dutiny ústní, čelisti a obličeje. Nádory slinných žláz, jazyka. Úrazy obličejových kostí, ztrátová poranění (střelné). Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, prevence.	3
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	1
Problematika transplantací a specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty po transplantaci	Právní úprava transplantace orgánů a tkání, etické aspekty transplantace, stanovení smrti mozku. Typy transplantací, nejčastěji transplantované orgány, transplantace tkání.	4
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2
Problematika specializované ošetrovatelské péče v dětské chirurgii	Chirurgická onemocnění a úrazy v dětském věku. Speciální ošetrovatelská péče u dětí s chirurgickým onemocněním.	5
	Plán specializované ošetrovatelské péče, ošetrovatelské intervence se zaměřením na věk dítěte, posouzení a vyhodnocení, fyzikální vyšetření sestrou, plán a realizace edukace dítěte a rodinného příslušníka.	2

Problematika specializované ošetrovatelské péče v gerontochirurgii	Chirurgická onemocnění a úrazy seniorů. Strategie chirurgické intervence ve stáří. Speciální ošetrovatelská péče u geriatrických pacientů s chirurgickým onemocněním.	6
	Plán specializované ošetrovatelské péče, ošetrovatelské intervence se zaměřením na věk pacienta, fyzikální vyšetření sestrou, hodnotící techniky a měřicí škály, plán a realizace edukace seniora a rodinného příslušníka.	3
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	2
ODBORNÁ PRAXE V NEAKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ		
Odborný modul - OM 2	160 hodin odborné praxe v rozsahu 20 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	160 hodin v rozsahu 20 dnů	
Seznam výkonů		Minimální počet výkonů
Plán specializované ošetrovatelské péče u pacientů po závažných a náročných výkonech		5
Edukace u pacienta po závažném a náročném výkonu s trvalými následky a nutností používat kompenzační pomůcky		5
Edukace pacienta v předoperačním a pooperačním období		10
Ošetrovatelská péče o pacienta k akutnímu nebo plánovanému přijetí na chirurgii		10
Ošetrovatelská péče o pacienta s traumatem, ohroženého šokovým stavem, se speciálními invazivními vstupy a drenážemi		5
Sledování chirurgického pacienta s ohledem na předcházení komplikací		5
Ošetrovatelská péče o pacienta v období po operačním zákroku až do propuštění včetně edukace		10
Krátkodobá předoperační příprava před závažným výkonem s ohledem na věk a přidružené choroby pacienta		5
Příprava, provedení a asistence sestry u specializovaných vyšetření v ambulantním provozu včetně edukace pacienta		10
Ošetrovatelská péče o pacienta s tracheostomií, laváž a odsávání z dýchacích cest, nácvik sebepečce u pacientů s tracheostomií		5
Ošetrovatelská péče o pacienta se stomií, včetně edukace		10
Sledování bilance tekutin		5
Příprava a asistence při diagnostickém a terapeutickém endoskopickém vyšetření pacienta včetně edukace		5
Příprava a asistence sestry při punkcích včetně edukace pacienta a vedení záznamu		5
Ošetrovatelská péče o pacienta s akutní nebo chronickou bolestí s využitím měřících technik a hodnotících škál		5
Příprava a asistence u kanylace centrální žíly včetně edukace pacienta		2
Příprava a asistence při převazech ran s využitím vhodných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků k hojení ran včetně edukace a vedení záznamu pacienta		10
Katetrizace močového měchýře muže		5
Ošetřování pacienta s infekcí spojenou se zdravotní péčí včetně protiepidemiologických režimových opatření a edukace pacienta		5
Ošetrovatelská péče o pacienta s drenáží včetně edukace		5

Nutriční screening, edukace o dietním režimu sestrou s ohledem na věk a onemocnění pacienta, spolupráce s nutričním terapeutem	5
ODBORNÁ PRAXE V AKREDITOVANÉM ZARÍZENÍ	
Odborný modul - OM 2	40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin v rozsahu 5 dnů
Seznam výkonů	Minimální počet výkonů
Poskytování ošetrovatelské péče u pacienta po závažném a náročném výkonu	2
Edukace pacienta v předoperačním období na specializovaném pracovišti	5
Vyhodnocení rizik a stavu pacienta po speciálním výkonu	2
Ošetrovatelská péče o pacienty s urostomií	2
Ošetrovatelská péče o pacienta s tracheostomií, laváž a odsávání z dýchacích cest, nácvik sebedpěče u pacientů s tracheostomií	2
Ošetrovatelská péče o pacienta se stomií včetně edukace	2
Ošetrovatelská péče o pacienta s výživovou stomií (sondou) včetně edukace	2
Monitoring bolesti u pacienta s využitím hodnotících škál	5
Katetrizace močového měchýře muže	5
Edukace pacienta a jeho rodiny po chirurgickém výkonu před propuštěním do domácího prostředí v režimových opatřeních	2
Sledování chirurgického pacienta ohroženého komplikací	3
Vyhodnocení faktorů ovlivňujících hojení ran u pacienta s akutní pooperační ránou s ohledem na věk a přidružené choroby	2
Vyhodnocení faktorů ovlivňujících hojení ran u pacienta s nehojící a chronickou ránou a defektem s ohledem na věk a přidružené choroby	2

Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent bude mít při poskytování ošetrovatelské péče o pacienty s chirurgickým onemocněním tyto teoretické vědomosti a bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnostické přístupy, screeningová vyšetření, léčebné a ošetrovatelské postupy u pacienta s chirurgickým onemocněním v různých věkových kategoriích, • měřicí techniky hodnocení stavu pacienta s chirurgickým onemocněním, vč. fyzikálního vyšetření sestrou, • ošetrovatelskou péči u náhlých příhod a krizových situací s použitím managementu komplikací a přístrojové techniky, • specifické individuální potřeby pacientů s chirurgickým onemocněním a pacientů vyžadujících specializovanou ošetrovatelskou péči ve všech věkových kategoriích, • rozdělení stomií, stomické pomůcky, péči o stomie, • indikace ke katetrizaci močového měchýře muže a stavy vyžadující intermitentní katetrizaci, • pomůcky ke katetrizaci močového měchýře muže, • komplikace při zavedení permanentního močového katétru u mužů včetně jejich řešení, <p>Absolvent bude připraven při poskytování ošetrovatelské péče o pacienta s chirurgickým onemocněním na tyto praktické činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizovat ošetrovatelskou péči u náhlých příhod a krizových situací s použitím managementu komplikací a přístrojové techniky, • realizovat ošetrovatelskou péči u pacientů s chirurgickým onemocněním v souladu s aktuálními trendy a postupy, • pečovat o stomie, peristomální kůži, stomické systémy, zajišťovat ošetrovatelskou péči při komplikacích, • edukovat pacienty se stomií ve využití pomůcek, zajištění stomického systému, péči o peristomální kůži, v prevenci komplikací, úpravě životního stylu, dietních opatřeních, pitném režimu a fyzické aktivitě, • provést katetrizaci nebo rekatetrizaci močového měchýře u mužů včetně edukace, • provést výměnu epicystostomické kanyly včetně edukace, edukovat mužské pacienty v péči o permanentní močový katétr a jejich osoby blízké (rodinné příslušníky, pečující) v ošetrovatelské péči o muže s permanentním močovým katétrem a v prevenci komplikací.
Způsob ukončení modulu	Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání - test nebo ústní zkouška nebo kolokvium nebo písemná práce. Dále splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 2.

3.2.3 Učební osnova odborného modulu 3

Odborný modul - OM 3	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s onemocněním a s ostatními traumaty pohybového aparátu
Typ modulu	povinný

Rozsah modulu	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů 80 hodin odborné praxe v rozsahu 10 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulanci péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště, ortopedické pracoviště, traumatologie, popáleninové pracoviště	
Cíl OM 3	Připravit všeobecnou sestru pro specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s onemocněním a s ostatními traumaty pohybového aparátu.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Vrozená a získaná onemocnění pohybového aparátu	Úvod do problematiky modulu. Vrozené vykloubení kyčli, vrozená noha kosovislá, torticollis, vrozené skoliózy.	4
	Získané ortopedické vady - Perthesova choroba kyčle, Coxa vara dospívajících, aseptické nekrózy hlavice femuru v dospělosti, skoliózy, choroba Scheuermannova, degenerativní choroby pohybového ústrojí - artróza.	4
	Zánětlivá onemocnění - bakteriální osteomyelitis, artritida, tuberkulóza kostí a kloubů, revmatické nemoci. Poruchy výměny látkové - rachitis, osteomalacie, osteoporóza. Kostní onkologie. Kostní metastázy. Amputace - horní končetiny, dolní končetiny. Protetika, kompenzační pomůcky. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, prevence.	4
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2
Úrazy pohybového aparátu	Epidemiologie traumatu, mechanismy úrazu pohybového aparátu, charakteristika polytraumat a sdružených poranění. Problematika úrazové prevence.	4
	Traumatologie pohybového systému. Poranění C páteře, poranění Th - L páteře, základní typy zlomenin na páteři, končetinách. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti, prevence.	8
	Speciální rehabilitační techniky.	2
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2

Ošetrovatelská péče o pacienty s popáleninami a dalšími traumaty	Popáleniny - hloubka popáleniny, mechanismus, rozsah popálených ploch, celkový stav nemocného, anamnéza, lokalizace popáleniny. První pomoc. Etiologie, příznaky, diagnostika, léčebné možnosti chirurgické i konzervativní, laser a protetika, prevence. Význam plastické chirurgie.	6
	Specializovaná ošetrovatelská péče, fyzikální vyšetření sestrou, posouzení potřeb pacienta. Plán ošetrovatelských intervencí. Plán a realizace edukace.	2
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	2
ODBORNÁ PRAXE V NEAKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ		
Odborný modul - OM 3	80 hodin odborné praxe v rozsahu 10 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžkovou péči podle §9 zákona č. 372/2011 Sb., a který nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb., - chirurgické pracoviště, ortopedické pracoviště, traumatologie, popáleninové pracoviště	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	80 hodin v rozsahu 10 dnů	
Seznam výkonů		Minimální počet výkonů
Plán specializované ošetrovatelské péče u pacientů po závažných a náročných výkonech na pohybovém aparátu		5
Edukace u pacienta po závažných a náročných výkonech na pohybovém aparátu s trvalými následky a nutností používat kompenzační pomůcky		5
Edukace pacienta v předoperačním a pooperačním období		10
Ošetrovatelská péče o pacienta s traumatem, ohroženého šokovým stavem, se speciálními invazivními vstupy a drenážemi		5
Sledování pacienta s úrazem pohybového aparátu s ohledem na předcházení komplikací		5
Ošetrovatelská péče o pacienta v období po operačním zákroku na pohybovém aparátu až do propuštění včetně edukace		10
Krátkodobá předoperační příprava před závažným a náročným výkonem na pohybovém aparátu s ohledem na věk a přidružené choroby pacienta		5
Příprava, provedení a asistence sestry u specifických vyšetření v ambulantním provozu včetně edukace pacienta		5
Příprava a asistence sestry při punkční biopsii včetně edukace pacienta a vedení záznamu		2
Ošetrovatelská péče o pacienta s akutní nebo chronickou bolestí s využitím měřících technik a hodnotících škál		5
Příprava a asistence u kanylace centrální žíly včetně edukace pacienta		2
Příprava a asistence při převazech ran s využitím vhodných léčivých přípravků a zdravotnických prostředků k hojení ran včetně edukace a vedení záznamu pacienta		10
Ošetřování pacienta s infekcí spojenou se zdravotní péčí včetně protiepidemiologických režimových opatření a edukace pacienta		5
Ošetrovatelská péče o pacienta s drenáží včetně edukace		5
Nutriční screening, edukace o dietním režimu sestrou s ohledem na věk a onemocnění pacienta, spolupráce s nutričním terapeutem		5
Asistence při kloubní punkci		5

Asistence při přikládání fixačních materiálů	5
Ošetrovatelská péče o pacienta se zevním fixátorem	5
Edukace pacienta po popáleninovém úrazu při propuštění do domácího prostředí	3
Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent bude mít při poskytování ošetrovatelské péče o pacienty s onemocněním a s ostatními traumaty pohybového aparátu tyto teoretické vědomosti a bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnostické přístupy, screeningová vyšetření, léčebné a ošetrovatelské postupy u pacienta s onemocněním a úrazy pohybového aparátu v souladu s aktuálními trendy a postupy, • měřicí techniky hodnocení stavu pacienta s onemocněním a úrazy pohybového aparátu, vč. fyzikálního vyšetření sestrou, • ošetrovatelskou péči u náhlých příhod a krizových situací s použitím managementu komplikací a přístrojové techniky, • specifické individuální potřeby pacientů s onemocněním a úrazy pohybového aparátu, kteří vyžadují specializovanou ošetrovatelskou péči ve všech věkových kategoriích. <p>Absolvent bude připraven při poskytování ošetrovatelské péče o pacienta s onemocněním a s ostatními traumaty pohybového aparátu na tyto praktické činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizovat ošetrovatelskou péči u náhlých příhod a krizových situací s použitím managementu komplikací a přístrojové techniky, • realizovat ošetrovatelskou péči u pacientů s onemocněním a úrazy pohybového aparátu v souladu s aktuálními trendy a postupy, • provádět edukaci pacienta jím určených osob v přípravě na specializované diagnostické a léčebné postupy, v režimových opatřeních a v ošetrovatelské péči v zařízeních poskytujících zdravotní péči a ve vlastním sociálním prostředí, • provádět edukaci pacienta v prevenci vzniku komplikací souvisejících s léčebným postupem.
Způsob ukončení modulu	Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání - test nebo ústní zkouška nebo kolokvium nebo písemná práce. Dále splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 3.

4 Hodnocení účastníka v průběhu specializačního vzdělávání

Školitel akreditovaného zařízení vypracovává studijní plán a plán plnění odborné praxe a praktických výkonů, které má účastník specializačního vzdělávání v průběhu přípravy absolvovat a průběžně prověřuje jeho znalosti, vědomosti a dovednosti.

Odborná praxe na akreditovaných i neakreditovaných pracovištích probíhá pod vedením přiděleného školitele, který je zaměstnancem daného pracoviště a má specializovanou způsobilost.

5 Profil absolventa

Absolvent specializačního vzdělávání v oboru **Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech** bude připraven provádět, zajišťovat a koordinovat základní, specializovanou a vysoce specializovanou ošetrovatelskou péči v oboru Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech. Je

oprávněn na základě vlastního posouzení a rozhodnutí, v souladu s platnými právními předpisy zabezpečovat ošetrovatelskou péči v chirurgických oborech v rozsahu své specializované způsobilosti stanovené činnostmi, ke kterým je připraven na základě tohoto vzdělávacího programu.

5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost

Sestra pro péči v chirurgických oborech vykonává u dospělého pacienta činnosti podle [§54](#) vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů a dále může:

a) bez odborného dohledu a bez indikace lékaře

vykonávat činnosti specializované a vysoce specializované ošetrovatelské péče u pacienta s chirurgickým onemocněním, včetně přípravy na jeho návrat do vlastního sociálního prostředí,
vykonávat činnosti specializované a vysoce specializované ošetrovatelské péče u pacienta s chirurgickým onemocněním zaměřené na posílení a udržení soběstačnosti se zohledněním jeho věku prostřednictvím cílených aktivit,
sledovat, posuzovat a vyhodnocovat stav pacientů s chirurgickou léčbou z hlediska předcházení vzniku komplikací a náhlých příhod a podílet se na jejich řešení,
provádět přípravu pacientů s chirurgickou léčbou na specializované diagnostické a léčebné postupy s ohledem na aktuální trendy a postupy, doprovázet je a asistovat během výkonů, sledovat a ošetřovat po výkonu,
edukovat pacienta s chirurgickou léčbou a jím určené osoby ve specializovaných postupech, připravovat pro ně edukační materiál, přitom spolupracovat zejména s fyzioterapeutem, nutričním terapeutem a zdravotně-sociálním pracovníkem,
hodnotit a ošetřovat nehojící se rány, doporučovat vhodné krycí materiály,
provádět katetrizaci a rekatetrizaci močového měchýře u muže včetně edukace,
provádět ošetrovatelský výzkum, zejména identifikovat oblasti výzkumné činnosti dle významu u pacientů s chirurgickou léčbou, realizovat výzkumnou činnost a vytvářet podmínky pro aplikaci výsledků výzkumu do klinické praxe v chirurgických oborech,
koordinovat práci členů ošetrovatelského týmu v oblasti ošetrovatelské péče o pacienty s chirurgickou léčbou,
podílet se a vést teoretickou i praktickou výuku účastníků specializačního vzdělávání v oboru ošetrovatelská péče v chirurgických oborech

b) bez odborného dohledu na základě indikace lékaře poskytovat preventivní, diagnostickou, léčebnou, rehabilitační, neodkladnou a dispenzární péči u pacienta s chirurgickým onemocněním.

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

Vzdělávací instituce, poskytovatelé zdravotních služeb a pracoviště zajišťující teoretickou výuku účastníků specializačního vzdělávání musí být akreditovány dle ustanovení [§45](#) zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování specializačního vzdělávání dle tohoto vzdělávacího programu.

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

Personální zabezpečení

Školitelem se rozumí zaměstnanec akreditovaného zařízení ve smyslu zákona [č. 96/2004 Sb.](#)

Školitelem teoretické části může být zdravotnický pracovník, který získal:

- odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#), má specializovanou způsobilost v oboru specializace Ošetrovatelská péče o dospělé, Ošetrovatelská péče o pacienty ve vybraných klinických oborech, Ošetrovatelská péče v anesteziologii, resuscitaci a intenzivní péči, Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech,
- odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#), a zvláštní odbornou způsobilost, kterou získala absolvováním vzdělávacího programu certifikovaného kurzu např. péče o nehojící se (chronické) rány, katetrizace močového měchýře u mužů, péče o pacienta s bolestí nebo
- odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#) s profesními zkušenostmi a výkonem povolání v délce nejméně 5 let, nebo
- odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou (specializovanou) způsobilostí,
- odbornou způsobilost fyzioterapeuta podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#), která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu,
- odbornou způsobilost nutričního terapeuta podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#), která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu,
- odbornou způsobilost zdravotnického záchranáře podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#), která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu,
- odbornou způsobilost psychologa podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#), která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu,
- další odborný pracovník s jinou kvalifikací - např. právník, pedagogický pracovník, speciální pedagog, sociální pedagog, ekonom, farmaceut, ergoterapeut, která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu.

Školitelem odborné praxe může být zdravotnický pracovník, který získal:

- odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#) a specializovanou způsobilost v oboru specializace Ošetrovatelská péče o dospělé, Ošetrovatelská péče o pacienty ve vybraných klinických oborech, Ošetrovatelská péče v anesteziologii, resuscitaci a intenzivní péči, Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech,
- odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#) a zvláštní odbornou způsobilost, kterou získala absolvováním vzdělávacího programu certifikovaného kurzu např. péče o nehojící se (chronické) rány, katetrizace močového měchýře u mužů, péče o pacienta s bolestí nebo
- odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona [č. 96/2004 Sb.](#) a s profesními zkušenostmi a výkonem povolání v délce nejméně 5 let, nebo
- odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou (specializovanou) způsobilostí.

Věcné a technické vybavení	<p>Pro teoretickou část vzdělávacího programu</p> <ul style="list-style-type: none"> • standardně vybavená učebna s PC a dataprojektorem a s možností přístupu k internetu, • modely a simulátory potřebné k výuce praktických dovedností - modely a simulátory k výuce KPR u dospělých, které signalizují správnost postupu KPR, modely a simulátory k zajišťování dýchacích cest, k zajištění cévních vstupů, katetrizaci močového měchýře, apod. • přístup k odborné literatuře, včetně el. databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení), možnosti podpory teoretické výuky pomocí e-learningu, <p>Pro praktickou část vzdělávacího programu</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracoviště pro výuku odborné praxe na akreditovaném pracovišti je vybaveno podle platných právních předpisů a standardů upravujících věcné a technické vybavení
Organizační a provozní požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • Pro uskutečňování odborné praxe je podmínkou poskytování ambulantní péče podle §7 zákona č. 372/2011 Sb., nebo lůžková péče podle §9 zákona č. 372/2011 Sb. Pro praktickou část (odbornou praxi) vzdělávacího programu je podmínkou poskytování zdravotních služeb v oboru chirurgie. • Odborná praxe v akreditovaném zařízení může být rozložena mezi dvě nebo více akreditovaných pracovišť tak, aby bylo možné praktické výkony dostatečně zvládnout. • Akreditované zařízení na realizaci vzdělávacího programu musí splňovat povinnosti akreditovaných zařízení podle §50 zákona č. 96/2004 Sb., a vést dokumentaci o vzdělávání podle vzdělávacího programu v souladu s §50 odst. 1, písmeno e) zákona č. 96/2004 Sb.

7 Tabulka modulů

Specializační vzdělávání v oboru				
Všeobecná sestra - Ošetřovatelská péče v chirurgických oborech				
Kód	Typ	Název	Rozsah	Počet kreditů
ZM	P	Role specialisty/ky v poskytování zdravotních služeb	1 týden T - 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
OM 1	P	Specializovaná ošetřovatelská péče o pacienty před a po chirurgickém zákroku	1 týden T - 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)	1 týden Pr - 40 hodin	5 (á 1 kredit/den)
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)	1 týden Pr AZ - 40 hodin	15 (á 3 kredit/den)

OM 2	P	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty v chirurgických oborech	18 dnů T - 144 hodin	72 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)	4 týdny Pr - 160 hodin	20 (á 1 kredit/den)
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)	1 týden Pr AZ - 40 hodin	15 (á 3 kredity/den)
OM 3	P	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s onemocněním a s ostatními traumaty pohybového aparátu	1 týden T - 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle §45 zákona č. 96/2004 Sb.)	2 týdny Pr - 80 hodin	10 (á 1 kredit/den)
			T - teorie Σ 264 Pr - praxe Σ 280 Pr - AZ Σ 80 hodin	
			Celkem 624 hodin	197 kreditů

Vysvětlivky: P - povinné, T - teorie, Pr - praxe, Pr AZ - praxe na pracovišti akreditovaného zařízení

8 Seznam doporučených zdrojů

Doporučená literatura

ADAM, Z. a kol. *Obecná onkologie*. 1. vyd. Praha: Galén, 2011. 394 s. ISBN 978-80-7262-715-8.

ANTUŠÁK, E. a J. VILÁŠEK. *Základy teorie krizového managementu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2016. 130 s. ISBN 978-80-246-3443-2.

ARMSTRONG, M. a S. TAYLOR. *Řízení lidských zdrojů: moderní pojetí a postupy: 13. vydání*. Praha: Grada, 2015. 920 s. ISBN 978-80-247-5258-7.

ASTL, J. *Otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku: pro bakaláře, obor ošetrovatelství*. 2. nezměň, vyd. Praha: Karolinum, 2012, 138 s. ISBN 978-80-246-2053-4.

BENEŠ, M. *Andragogika*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. 176 s. ISBN 978-80-247-4824-5.

BEZDIČKOVÁ, M. a kol. *Ošetrovatelství v chirurgii II*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 300 s. ISBN 978-80-247-3130-8.

BRÍMOVÁ, P. a kol. *Ošetrovatelská péče v oční chirurgii*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013. 112 s. ISBN 978-80-7013-552-5.

ČELEDVÁ, L., Z. KALVACH a R. ČEVELA. *Úvod do gerontologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2016. 152 s. ISBN 978-80-246-3404-3.

ČOUPKOVÁ, H. a kol. *Ošetrovatelství v chirurgii I*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3129-2.

DUNGL, P. a kol. *Ortopedie*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. 1168 s. ISBN 978-80-247-4357-8.

FERKO, A., Z. ŠUBRT a T. DĚDEK. *Chirurgie v kostce*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2015. 511 s. ISBN 978-80-247-1005-1.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Lékařská etika*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Galén, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7492-204-6.

HEJNAROVÁ, E. a kol. *Ošetrovatelství pro střední zdravotnické školy. I, Interna*. 2. dopl. vyd. Praha: Grada, 2012, 211 s. ISBN 978-80-247-3601-3.

HLINKOVÁ, E., J. NĚMCOVÁ a M. MIERTO VÁ. *Nehojace sa rany: vysokoškolská učebnica*. 1. vyd. Martin: Osvěta, 2015. 284 s. ISBN 978-80-8063-433-9.

HOCH, J. a kol. *Speciální chirurgie*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Maxdorf, 2011, 589 s. ISBN 978-80-7345-253-7.

JANÍKOVÁ, E. a R. ZELENÍKOVÁ. *Ošetrovatelská péče v chirurgii: pro bakalářské a magisterské studium*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 249 s. ISBN 978-80-247-4412-4.

JUŘENÍKOVÁ, P. *Zásady edukace v ošetrovatelské praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 77 s. ISBN 978-80-247-2171-2.

LUCKEROVÁ, L. a kol. *Ošetrovatelská péče o pacienta v traumatologii*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2014. 132 s. ISBN 978-80-7013-569-3.

KALA, Z. a kol. *Perioperační péče o pacienta v obecné chirurgii*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010, 145 s. ISBN 978-80-7013-518-1.

KLENER, Pavel a kol. *Vnitřní lékařství*. 4. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Galén, 2011. 1174 s. ISBN 978-80-7262-705-9.

KLUSOŇOVÁ, E. a J. PITNEROVÁ. *Rehabilitační ošetrování klientu s těžkými poruchami hybnosti*. 3. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2014, 125 s. ISBN 978-80-7013-567-9.

KOTÍK, L. *Předoperační vyšetření dospělých*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Mladá fronta, 2016. 135 s. ISBN 978-80-204-4248-2.

KUTNOHORSKÁ, J. *Multikulturní ošetrovatelství pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 160 s. ISBN 978-80-247-4413-1.

MÁLEK, J. a kol. *Léčba pooperační bolesti*. 3. dopl. vyd. Praha: Mladá fronta - Medical Services, 2014, 149 s. ISBN 978-80-204-3522-4.

MATEJOVSKÁ KUBEŠOVÁ, H. a kol. *Vybrané klinické stavy u senioru: úskalí diagnostiky a terapie*.

Praha: Mladá fronta, 2015. 215 s. ISBN 978-80-204-3394-7.

MELICHERČÍKOVÁ, V. *Sterilizace a dezinfekce*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Galén, 2015. 174 s. ISBN 978-80-7492-139-1.

MUKNŠNÁBLOVÁ, M. *Péče o dítě s postižením sluchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 128 s. ISBN 978-80-247-5034-7.

NEJEDLÁ, M. *Fyzikální vyšetření pro sestry*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2015. 284 s. ISBN 978-80-247-4449-0.

NÝDRLE, M. *Pochopitelné texty z chirurgie, traumatologie a ortopedie*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2017. 245 s. ISBN 978-80-7013-586-0.

POKORNÁ, A. *Efektivní komunikační techniky v ošetřovatelství*. 3. dopl. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010. 104 s. ISBN 978-80-7013-524-2.

POKORNÁ, A. a R. MRÁZOVÁ. *Kompendium hojení ran pro sestry*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 191 s. ISBN 978-80-247-3371-5.

PRUDIL, L. *Právo pro zdravotnické pracovníky*. 2. dopl. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 155 s. ISBN 978-80-7552-507-9.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 6. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2017. 483 s. ISBN 978-80-262-1228-7.

ROZTOČIL, A. a kol. *Moderní porodnictví*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2017. 621 s. ISBN 978-80-247-5753-7.

SLÁMA, O. a kol. *Paliativní medicína pro praxi*. 2. nezměn. vyd. Praha: Galén, 2011. 363 s. ISBN 978-80-7262-849-0.

STRYJA, J. *Débridement a jeho úloha v managementu ran: jak vyčistit ránu rychle a efektivně*. 1. vyd. Semily: Geum, 2015. 173 s. ISBN 978-80-87969-13-7.

ŠEVČÍK, P. a M. MATEJOVIČ. *Intenzivní medicína*. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Galén, 2014. 1195 s. ISBN 978-80-7492-066-0.

ŠLAPÁK, I. a kol. *Dětská otorinolaryngologie*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013. 333 s. ISBN 978-80-204-2900-1.

ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *O posledních věcech člověka: vybrané kapitoly z thanatologie*. Praha: Galén, 2014, 315 s. ISBN 978-80-7492-138-4.

ŠRÁMOVÁ, H. a kol. *Nozokomiální nákazy*. 3. vyd. Praha: Maxdorf, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7345-286-5.

TRACHTOVÁ, E. a kol. *Potřeby nemocného v ošetřovatelském procesu*. 3. nezměn. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013. 185 s. ISBN 978-80-7013-553-2.

VACHEK, J. a kol. *Akutní stavy ve vnitřním lékařství*. Praha: Maxdorf, 2018. 393 s. ISBN

978-80-7345-550-7.

VÁLKOVÁ, L. *Rehabilitace kognitivních funkcí v ošetrovatelské praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. 112 s. ISBN 978-80-247-5571-7.

VAŇÁSEK, J., K. ČERMÁKOVÁ a I. KOLÁŘOVÁ. *Bolest v ošetrovatelství*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2014, 55 s. ISBN 978-80-7395-769-8.

VENGLÁŘOVÁ, M. a kol. *Sestry v nouzi: syndrom vyhoření, mobbing, bossing*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 184 s. ISBN 978-80-247-3174-2.

VORLÍČEK, J. a kol. *Klinická onkologie pro sestry*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. 448 s. ISBN 978-80-247-3742-3.

VÖRÖSOVÁ, G. *Ošetrovatelský proces v internom ošetrovatelstve*. Martin: Osvěta, 2011. 240 s. ISBN 978-80-8063-358-5.

ZADÁK, Z. a kol. *Intenzivní medicína na principech vnitřního lékařství*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2017. 424 s. ISBN 978-80-271-0282-2.

ZACHAROVÁ, E. *Komunikace v ošetrovatelské praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2016. 121 s. ISBN 978-80-271-0156-6.

ZACHAROVÁ, E. *Zdravotnická psychologie: teorie a praktická cvičení*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2017. 264 s. ISBN 978-80-271-0155-9.

ZACHOVÁ, V, a kol. *Stomie*. 1, vyd. Praha: Grada, 2010, 200 s. ISBN 978-80-247-3256-5.

ZLÁMAL, J. a kol. *Základy managementu pro posluchače zdravotnických oborů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 108 s. ISBN 978-80-7402-157-2.

ZLÁMAL, J. a J. BELLOVÁ. *Ekonomika zdravotnictví*. 2. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013. 249 s. ISBN 978-80-7013-551-8.
